

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Academia de Administrare Publică – în proces de acreditare instituțională

Senatul Academiei de Administrare Publică a aprobat în ședința din 14 martie curent raportul de autoevaluare a AAP în vederea acreditării instituționale. Ședința a fost prezidată de președintele Senatului, prof. univ., dr. hab.

Oleg BALAN, rectorul AAP.

Prezentând informația la subiectul acreditării instituționale, prorectorul AAP, conf. univ., dr. Nistor GROZAVU a specificat că documentul a fost elaborat în conformitate cu prevederile Metodologiei de

evaluare externă a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional-tehnic, superior și de formare continuă, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 616

din 18.05.2016 și include rapoartele de autoevaluare a programelor de master *administrare publică, management, relații internaționale și drept public*. Dosarele respective urmează a fi prezentate Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

Senatul a mai examinat și aprobat reluarea procesului de instruire în cadrul AAP cu prezența fizică a studenților din data de 04 aprilie curent.

O altă chestiune examinată de Senat ține de asigurarea plasării temporare în căminul Academiei a refugiaților din Ucraina. Actualmente, Academia găzduiește 25 de persoane refugiate, dintre care 16 sunt copii, asigurându-le cazarea și hrana.

Sergiu VLĂDICĂ

Absolvenții Academiei de Administrare Publică au devenit doctori în științe administrative

Consiliul de conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) a confirmat titlul de doctor în științe administrative absolvenților Școlii doctorale a Academiei de Administrare Publică Grigore CARPOVICI și Vasile COMENDANT.

Prin decizia nr. 5 din 1 martie 2022, cu privire la confirmarea titlurilor științifice de doctor în științe, conferite de organizațiile din domeniile cercetării și inovării în conformitate cu art. 94 (12) al Codului educației (LP 152/2014), pct. 59 al Metodologiei de conferire și con-

firmare a titlurilor științifice (HG 497/2019) și prevederile Ordinului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării 570/2020 și 514/2017, în temeiul deciziilor Comisiilor

de susținere publice a tezelor de doctorat și în baza recomandărilor Comisiilor de experți, validate prin decizia

Comisiei de profil în cercetare și inovare din 25.02.2022, ANACEC a confirmat titlurile științifice de doctor în științe administrative, conferite de către Academia de Administrare Publică, la 16 noiembrie 2021, dlui Grigore CARPOVICI, în urma susținerii, pe 01 noiembrie 2021, a tezei „Rolul administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova”, cu atribuirea calificativului „Bine”, și dlui Vasile COMENDANT, conferit la 09 decembrie 2021, în urma susținerii, la 03 decembrie 2021, a tezei „Rolul administrației publice în realizarea politicilor de pro-

tejare și valorificare a patrimoniului cultural național”, cu atribuirea calificativului „Foarte bine”.

În calitate de conducători științifici ai tezelor de doctor au fost profesorii Academiei de Administrare Publică Andrei GROZA, dr. conf. univ., și Ion DULSCHIL, dr. conf. univ., decanul Departamentului studii superioare de master.

Actualmente la Școala doctorală a AAP își fac studiile 62 de studenți-doctoranzi din Republica Moldova, dar și din România, Ucraina, Israel.

Ion AXENTI

ANACEC a aprobat calitatea de conducător de doctorat a profesorilor Academiei de Administrare Publică

Consiliul de conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC), prin decizia nr. 11 din 1 martie 2022 cu privire la aprobarea calității de conducător de doctorat în conformitate cu prevederile Metodologiei aprobării conducătorilor de doctorat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.326 din 18.07.2019, în temeiul recomandărilor senatelor și consiliilor științifice ale instituțiilor și ale propunerilor comisiilor de experți,

validate prin decizia comisiei de profil în cercetare și inovare din 25.02.2022, a aprobat calitatea de conducător de doctorat a profesorilor Academiei de Administrare Publică - Ion GUCEAC, doctor habilitat, profesor universitar, academician, Academia de Administrare Publică, profilul Științe administrative, specialitatea 563.02 Organizarea și dirijarea în instituțiile administrației publice; servicii publice.

Academicianul Ion Guceac mai are calitatea de

conducător de doctorat și la specialitatea 552.01 – Drept constituțional. Este președinte al Seminarului științific de profil din cadrul Universității de Stat din Moldova la profilul 552. Drept public, specialitățile 552.01. Drept constituțional, 552.02. Drept administrativ, 552.03. Drept financiar (bancar, fiscal, vamal). Sub îndrumarea științifică a domniei sale au susținut tezele 12 doctori în drept și 4 doctori habilitați. Fondator al direcției științifice „Democratizarea sistemului constituțional din Republica Moldova – parte integrantă a constituționalismului european”. Autor al

mai multor manuale și monografii.

Prin aceeași decizie ANACEC a aprobat calitatea de conducător de doctorat dlui Ion DULSCHI, doctor, conferențiar universitar, Academia de Administrare Publică, profilul Științe administrative, specialitatea 563.02. Organizarea și dirijarea în instituțiile administrației publice; servicii publice.

Profesorul Ion Dulschi este decan al Departamentului studii superioare de master al Academiei de Administrare Publică.

Ana BARDUC

Opinii ale participanților la Conferința tinerilor cercetători

Conferința tinerilor cercetători, platformă științifică a viitorului

Aliona MUNTEAN,
sefa Direcției administrare
publică, Consiliul
raional Ștefan Vodă,
doctorandă AAP

Participarea la Conferința științifică internațională „Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice” este o provocare și oportunitate pentru implicare activă a tinerilor cercetători - masteranzi, doctoranzi, cadre didactice debutante și personalul din administrația publică - să dezbată problemele de organizare și funcționare a administrației publice, în elucidarea factorilor care determină eficiența instituțiilor publice.

Pentru mine personal e primul debut pe tărâmul academic care a fost însoțit de emoții și grad sporit de responsabilitate, deoarece participarea activă la conferințe științifice permite doctoranzilor, tuturor celor implicați de ași dezvolta spiritul

critic, independența gândirii, să-și descopere noi abilități, să înțeleagă natura cercetării științifice și să aprecieze importanța cercetării științifice pentru viața de zi cu zi. Necesitatea implicării în cercetarea științifică a doctorandului este dictată și de structura actuală a învățământului la Școala doctorală, precum este cea a Academiei de Administrare Publică.

Participarea personală la Conferința științifică internațională „Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice” nu a însemnat doar prezentarea discursului științific, ci și discuții și dialog în cadrul panelului, ce a permis descoperirea mai multor puncte de vedere, viziuni ale problemei discutate, activarea procesului de gândire. Mai mult ca atât, participarea la un asemenea for științific educă toleranța și stima vizavi de oponenti, ajută la înțelegerea necesității de cercetare mai aprofundată a problemei cercetate, cât și la dezvoltarea gândirii abstracte.

Țin să-mi exprim recunoștința și mulțumire organizatorilor Conferinței, în special, dnei Angela Popovici, conducătorul științific al tezei mele de doctorat, care m-a încurajat să particip la această conferință, ce mi-a îmbogățit cu mult viziunile privind cercetările științifice ajustate la cerințele zilei de azi și de mâine.

Proiectul Parteneriat transfrontalier pentru dezvoltarea antreprenoriatului social – vizită de monitorizare

Pe 10 martie curent, la Academia de Administrare Publică a avut loc o vizită de monitorizare a proiectului „Parteneriat transfrontalier pentru dezvoltarea antreprenoriatului social” 2SOFT/1.1/107. Vizita a fost planificată de către asociația, autorizată în acest sens, formată din S.C.TEAMPRO STRATEGY CONSULTING S.R.L. – lider, Civitta Strategy & Consulting SA – asociat și

Group Expert Consulting 2000 SRL în concordanță cu Normele de Implementare ale CE – Regulamentul nr. 897/ 2014. PETROV Cătălina, auditorul asistent din partea asociației, a efectuat în cadrul vizitei de monitorizare:

- Analiza cheltuielilor proiectului din perspectiva eligibilității acestora, precum și din perspectiva normelor aplicabile Programului și legislației naționale a Republicii Moldova;

- Respectarea procedurii și ale regulilor aplicabile;
- Verificarea, dacă serviciile, bunurile sau lucrările au fost executate, livrate și/ sau instalate;
- Verificarea, dacă cheltuielile declarate de Academie au fost plătite corespunzător.

În urma verificărilor s-a constatat că proiectul transfrontalier se implementează cu respectarea tuturor cerințelor finanțatorului și a legislației naționale.

Din partea Academiei, la vizita de monitorizare au participat 3 reprezentanți ai echipei de proiect: MANOLE Dinu - manager de proiect, ANDRONOVICI Elena – manager financiar și MACOVEI Ina - expert pe organizarea evenimentelor.

Amintim că proiectul „Parteneriat transfrontalier pentru dezvoltarea antreprenoriatului social”, 2SOFT/1.1/107, implementat de Fundația „Alături de Voi” România, în parteneriat cu AAP din Republica Moldova, este finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Programului Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020, prin intermediul instrumentului European de Vecinătate (ENI).

Dinu MANOLE,
șef Direcție relații
internationale și
Dezvoltare, AAP

Pe 2 martie curent, la Biblioteca Științifică a Academiei de Administrare Publică s-a desfășurat o sesiune de instruire cu titlul „Resurse informaționale și documentare în sprijinul cercetării științifice” pentru studenții-doctoranzi ai anului I de studii ai Academiei. Scopul activității a fost aprofundarea cunoștințelor și competențelor studenților-doctoranzi în utilizarea serviciilor info-documentare bazate pe tehnologia informației, selectării și utilizării instrumentelor de informare, utilizarea în mod eficient și etic a informației oferite în acces deschis.

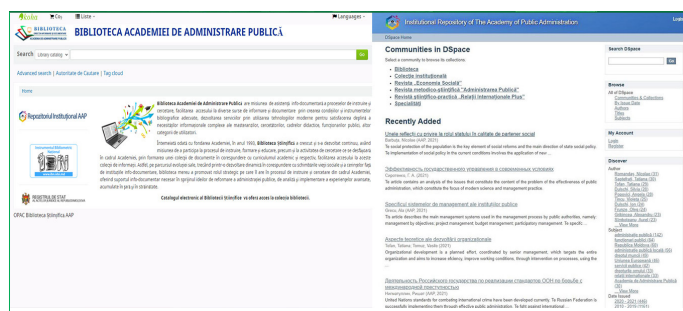
Sesiunea de instruire a avut loc cu susținerea dlui Aurel SÎMBOTĂNU, titular al cursului „Probleme fundamentale ale științei administrației”, doctor în științe politice, conferențiar universitar, moderator al evenimentului, iar formatori

au fost Igor NEAGA, director interimar al Bibliotecii Științifice AAP și Sergiu CARCEA, inginer programator.

Igor Neaga, în prezentarea sa, a adus la cunoștința studenților-doctoranzi direcțiile generale de activitate a Bibliotecii AAP, aspectele structurale și de conținut a paginii web a Bibliotecii; utilizarea sistemului informațional de management a Bibliotecii și a cataloagelor online (OPAC); avantajele utilizării Instrumentului Bibliometric Național în activitatea de cercetare științifică.

Sergiu Carcea a vorbit despre: utilizarea Repoziitoriului Instituțional AAP în procesul instructiv-didactic și de cercetare științifică în contextul instruirii online, dezvoltarea unui nou instrument – Biblioteca Electronică; utilizarea bazelor

Instruirea doctoranzilor AAP

de date EBSCO și a altor baze de date naționale și internaționale de către studenții-doctoranzi ai Academiei de Administrare Publică.

Sergiu CARCEA,
inginer programator,
Direcția informare și
documentare/
Biblioteca, AAP

În articolul „Coopera-rea transfrontalieră – instrument de valorificare și promovare a culturii și patrimoniului istoric” la rubrica „**Administrarea publică: teorie și practică**”, Angela POPOVICI, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră științe administrative, Academia de Administrare Publică, analizează cooperarea transfrontalieră ca unul dintre instrumentele multifuncționale importante care vizează dezvoltarea relațiilor de bună vecinătate cu statele de la granițele Uniunii Europene, precum și sprijinirea dezvoltării economice și sociale și promovarea valorilor europene în țările partenere, în contextul extinderii UE.

La aceeași rubrică, revista găzduiește continuarea articolului „Aspecte legale și instituționale determinate în dialogul dintre autoritățile publice și organizațiile societății civile din Republica Moldova” semnat de Liliana PALIHOVICI, doctorandă, Academia de Administrare Publică. Autoarea își propune să demonstreze că mai multă comunicare și colaborare între autoritățile publice și organizațiile societății civile va avea ca rezultat un act

organizațiile societății civile din Republica Moldova, oportunitățile existente de implicare a OSC în procesul de elaborare a politicilor publice și practicile actuale. Articolul a fost elaborat cu sprijinul grantului de cercetare oferit de Open Society Foundations.

omului la un mediu sănătos” de Mariana ODAINIC, doctor, conferențiar universitar, Academia de Administrare Publică.

„Asigurarea securității alimentare a Republicii Moldova în discursul abordărilor existente referitor la asigurarea populației cu

re europeană” sunt publicate materialele „Configurarea managementului proiectelor internaționale în baza parteneriatului public-privat”, articol semnat de Irina CĂLUGĂREANU, doctor, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice a Moldovei,

Revista „Administrarea Publică” nr. 1, 2022

Rubrica „**Societatea civilă și statul de drept**” este susținută cu articolele „Unele reflecții privind particularitățile juridice ale asistenței sociale în Republica Moldova”, autori Nicolai ROMANȘAȘ, doctor în

produse alimentare” – astfel se intitulează articolul semnat de profesorul Victor SACOVICH, doctor habilitat, și Vitalie CAZACU, doctor, conferențiar universitar, Academia de Administrare Publică, inserat la rubrica „**Economie și finanțe publice**”. Autorii susțin că „Republica Moldova, spre deosebire de practica existentă, ar trebui să abordeze securitatea alimentară în conformitate cu abordările științifice și practice generale acceptate: asigurarea accesului fizic și economic la alimente de calitate pentru toate grupurile și categoriile de populație”.

Un alt material din acest compartiment se referă la particularitățile monitorizării și evaluării implementării documentelor strategice, autoare Liubovi PRODAN-ȘESTACOVA, doctor, conferențiar universitar interimar, Academia de Administrare Publică.

La rubrica „**Relații internaționale și integra-**

și Natalia ANTOCI, doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova, precum și articolul în engleză „Analiza experienței sprijinului de stat pentru dezvoltarea pieței eco-economiei în țările Uniunii Europene” de Alexei CHIRTOCA, doctorand la Academia de Studii Economice a Moldovei.

Articolul „Performanța managementului APL și criteriile calitative de evaluare a acesteia” de Cezara FETESCU, doctorandă, Universitatea Agrară de Stat din Moldova, se înscrie la compartimentul „**Instrumentarea funcționarilor publici: strategii și tehnologii noi**”.

Tradiționala rubrică „**Tineri cercetători**” este completată cu articole, semnate de doctoranzi din cadrul Academiei de Administrare Publică, precum și de alte instituții de învățământ superior din republică.

Sergiu CONDREA

<p>12. Administrarea Publică nr. 1, 2022</p> <p>COOPERAREA TRANSFRONTALIERĂ – INSTRUMENT DE VALORIFICARE ȘI PROMOVARE A CULTURII ȘI PATRIMONIULUI ISTORIC</p> <p>CROSS-BORDER COOPERATION – A TOOL FOR CAPITALIZING AND PROMOTING CULTURE AND HISTORICAL HERITAGE</p> <p>https://doi.org/10.5522/71813-8489/2022.1/1.13.01 CZU: 336.922(4)008</p> <p>Angela POPOVICI, doctor, conferențiar universitar, Academia de Administrare Publică</p> <p>SUMMARY</p> <p>The purpose of this article is to analyze cross-border cooperation as one of the important multifunctional tools aimed at developing good neighborly relations with states on the borders of the European Union, as well as supporting economic and social development and promoting European values in partner countries in the context of EU enlargement. The long-term objectives of cross-border cooperation projects aim at: creating more bilateral benefits; improving the physical and economic infrastructure; human resources development of the region; deepening cultural and educational ties; preparing for EU membership; environmental protection etc. Cross-border cooperation is favored by cultural heritage, ethno-linguistic heritage, historical heritage or the presence of national minorities. The Romanian community in Ukraine or the Ukrainian community in Romania, the common ethno-linguistic heritage of the population of Romania and the Republic of Moldova are favorable elements in the process of cross-border cooperation.</p> <p>Keywords: public authorities, cross-border cooperation, culture, tool, historical heritage, values.</p> <p>REZUMAT</p> <p>Scopul acestui articol este să analizeze cooperarea transfrontalieră ca unul dintre instrumentele multifuncționale importante care vizează dezvoltarea relațiilor de bună vecinătate cu statele de la granițele Uniunii Europene, precum și sprijinirea dezvoltării economice și sociale și promovarea valorilor europene în țările partenere, în contextul extinderii UE. Obiectivele pe termen lung ale proiectelor de cooperare transfrontalieră vizează: creșterea beneficiilor bilaterale; îmbunătățirea infrastructurii fizice și economice; dezvoltarea resurselor umane ale regiunii; aprofundarea legăturilor culturale și educaționale; pregătirea pentru aderarea la UE; protecția mediului etc. Cooperarea transfrontalieră este favorizată de moștenirea culturală, moștenirea etno-lingvistică, moștenirea istorică sau prezenta patrimoniilor regionale. Comunitatea românească din Ucraina sau comunitatea ucraineană din România, moștenirea etno-lingvistică comună a populației României și Republicii Moldova sunt elemente favorabile în procesul de cooperare transfrontalieră.</p> <p>Cuvinte-cheie: autorități publice, cooperare transfrontalieră, cultură, moștenire istorică, valori.</p>	<p>Administrarea publică: teorie și practică 13</p> <p>noie transfrontaliere vizează creșterea mai multor beneficii bilaterale; îmbunătățirea infrastructurii fizice și economice; dezvoltarea resurselor umane ale regiunii; aprofundarea legăturilor culturale și educaționale; pregătirea pentru aderarea la UE; protecția mediului etc. Cooperarea transfrontalieră este favorizată de moștenirea culturală, moștenirea etno-lingvistică, moștenirea istorică sau prezenta patrimoniilor regionale. Comunitatea românească din Ucraina sau comunitatea ucraineană din România, moștenirea etno-lingvistică comună a populației României și Republicii Moldova sunt elemente favorabile în procesul de cooperare transfrontalieră.</p> <p>Cuvinte-cheie: autorități publice, cooperare transfrontalieră, cultură, moștenire istorică, valori.</p> <p>Frontierele reprezintă înalte de toate semnul unui limită. În speță al autorității unui stat. Ele își asumă în acest sens funcții identitare, precum și funcții legale de control teritorial pe care îl delimitează, funcții care pot fi mai mult sau mai puțin restrictive în funcție de circumstanțele istorice, politice sau economice. Cu toate acestea, schimbările economice, sociale și tehnologice actuale, dar și specificitatea interdependențelor socio-politice tind să pună sub semnul întrebării rolul tradițional al frontierelor și să ne încurajeze să reducem disfuncționalitățile care împiedică dezvoltarea și gestionarea armonioasă a zonelor transfrontaliere.</p> <p>Cooperarea economică și culturală între autoritățile locale din zonele de frontieră s-a dezvoltat considerabil de la începutul anilor 1980, atât prin eforturile Uniunii Europene (reforma fondurilor structurale și lansarea programelor INTERREG), cât și prin creșterea de comunități de lucru interregionale. În regiunile limitrofe frontierelor dintre țări, autoritățile locale au adaptat și consolidat metode de cooperare transfrontalieră, astfel încât să facă din amplasarea lor adesea periferică un atu, să își consolideze poziția și să stimuleze dezvoltarea durabilă dincolo de diviziunile politico-administrative tradiționale.</p> <p>Cooperarea transfrontalieră reprezintă unul dintre instrumentele politice importante care ar putea să abordeze scop dezvoltarea relațiilor de bună vecinătate cu statele aflate la granițele Uniunii Europene, precum și sprijinirea dezvoltării economice și sociale și promovarea valorilor europene în statele partenere. Cooperarea transfrontalieră europeană își propune să abordeze provocări comune identificate împreună în regiunile de graniță și să exploateze potențialul de creștere nesolicitată din zonele de frontieră, dezvoltând proiectele de cooperare pentru dezvoltarea armonioasă a țărilor implicate în proces. Obiectivele pe termen lung ale proiectelor de cooperare transfrontalieră au ca finalitate creșterea mai multor avantaje bilaterale: îmbunătățirea infrastructurii fizice și economice; dezvoltarea resurselor umane ale regiunii; creșterea potențialului turistic; aprofundarea legăturilor culturale și educaționale; pregătirea pentru aderarea la UE; protecția mediului etc. Comunități Economice și Sociale Europene (CESB) au identificat câteva principii</p>
---	--

de guvernare mai incluziv, calitativ și mai concentrat, abordând astfel eficient nevoile cetățeanului. Se analizează și se prezintă sistemele decizionale existente și mecanismele de consultare ale acestora cu

drept, profesor universitar, Academia de Administrare Publică, și Ana SACARA, doctorandă, lector universitar, Universitatea de Stat din Comrat, și „Achizițiile ecologice – una din premisele asigurării dreptului

Suport de curs „Analiza impactului de reglementare”

Necesitatea analizei impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative este justificată prin necesitatea existenței unui set de reguli și instrumente, oferite autorităților administrației publice într-o fundamentare deciziilor privind elaborarea strategiilor, politicilor, programelor, proiectelor, facilitând realiza-

rea rezultatelor așteptate. Importanța studierii analizei impactului de reglementare studiate reiese și din cursul pro-european, adoptat de autoritățile Republicii Moldova, care are la bază principiile de eficiență, transparență și responsabilitate pentru orice inițiativă guvernamentală.

Aceste sarcini au determinat elaborarea suportului de curs „Analiza impactului de reglementare”, autor – Liubov PRODAN-ȘESTACOVA, conferențiar universitar interimar, Academia de Administrare Publică, având ca referenți: Tatiana TOFAN, doctor în economie, conferențiar universitar, Academia de Administrare Publică, și Galina SAVELIEVA, doctor în economie, conferențiar cercetător, Institutul Național de Cercetări Economice.

Cele vizate au deter-

minat structura și scopul cursului - familiarizarea persoanelor instruite cu metodologia analizei impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative aplicată în Republica Moldova, în conformitate cu cadrul legal în vigoare.

Cursul este structurat în 5 capitole tematice:

- Tema 1. Introducere în Analiza Impactului de Reglementare (AIR);
- Tema 2. Stabilirea obiectivelor pentru intervențiile de reglementare;
- Tema 3. Metodologia analizei impacturilor;
- Tema 4. Specificul implementării în analiza impactului de reglementare;
- Tema 5. Monitorizarea și evaluarea în AIR.

Cursul este completat cu bibliografie extinsă și anexe.

Utilizarea metodelor contemporane de evaluare a impactului proiectelor de

acte normative pot contribui la luarea deciziilor publice optime, care, la rândul lor, vor servi drept premise de înlăturare a barierelor în calea dezvoltării antreprenoriatului, creștere a încrederii populației în factorii de decizie, depășirea stării de criză în economia națională.

Cursul poate fi util atât practicienilor în domeniul administrației publice (funcționarilor publici de conducere și de execuție, experților în domeniul analizei și evaluării politicilor publice), cât și tinerilor cercetători (studenți, masteranzi, doctoranzi), preocupați cu cercetarea problemelor calității guvernării și impactului deciziilor guvernamentale asupra diferitor domenii socio-economice.

Ion AXENTI

Solidaritate cu poporul ucrainean

Academia de Administrare Publică – gazdă pentru refugiații din Ucraina

Academia de Administrare Publică, împreună cu alte instituții publice și private, dar și cu cetățenii de rând ai țării noastre, nu poate fi indiferentă față de drama oamenilor în urma războiului prin care trece Ucraina. Miile de refugiați, oameni rămași fără case și surse de existență, sunt una din consecințele războiului, față de care avem o datorie omenească de a-i ajuta.

De la începutul războiului, Academia a găzduit 68 de refugiați, dintre care 30 de copii. Actualmente, în căminul-hotel al Academiei sunt cazate 16 persoane.

Academia oferă condiții de cazare și hrană refugiaților. La această acti-

vităte își aduc contribuția și donatorii voluntari, în mare parte angajați ai AAP.

Una din persoanele refugiate din Odessa, mamă a patru copii, ne-a mărturisit, că a reușit să fugă de război cu doar trei dintre ei. Drumul spre Chișinău a fost unul lung și anevoios. A plecat de acasă pe 24 februarie

și a ajuns la Chișinău abia pe 5 martie. „Este un coșmar, spune dânsa cu lacrimi în ochi, încă mai cred că ceea ce ni se întâmplă este un vis de groază. Când vorbesc cu ai mei, cei rămași acasă, îmi spun, că acolo este din ce în ce mai rău, iar eu sper din răspuțeri că mâine-poi-mâine ne vom întoarce la

casele noastre. Anume din această cauză, nu le caut o școală copiilor. Citesc cu ei, fac diferite activități... Noi toți, acei găzduiți în căminul Academiei, aducem sincere mulțumiri țării Dumneavoastră, instituției Dumneavoastră pentru primirea caldă și ajutorul acordat”.

Programul național de dezvoltare locală „Satul European”

Președintele Republicii Moldova, Maia Sandu, a anunțat, pe 21 martie, lansarea Programului național de dezvoltare locală „Satul European”, prin care vor fi sprijinite proiectele de infrastructură pentru localități. Șefa statului menționează că primăriile pot depune propuneri de proiecte pentru construcția sau modernizarea sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare, pentru renovarea grădinițelor, școlilor, caselor de cultură și a altor obiecte de infrastructură locală. Pot fi înaintate propuneri pentru dezvoltarea afacerilor locale și de eficiență energetică și pot fi obținute resurse și pentru cofinanțarea proiectelor realizate din fonduri externe.

Programul va funcționa în baza unui concurs deschis și transparent, iar pro-

punerile de proiecte vor fi evaluate după merit. Implicarea comunității e foarte importantă atât la etapa elaborării proiectelor, cât și la implementarea lor. „Îndemn cetățenii să participe la procesul de pregătire a propunerilor, să urmărească atent realizarea lucrărilor și să se asigure că banii alocați pentru proiecte sunt folosiți în beneficiul comunității”, a spus Președinta Maia Sandu în mesajul video adresat.

În acest an, bugetul programului de proiecte pentru dezvoltarea locală este de 470 de milioane de lei. Alte 300 de milioane de lei din cadrul Programului au fost alocate proiectelor de dezvoltare regională. „Discutăm cu partenerii externi despre suplimentarea bugetului programului din fondurile lor”, a menționat șefa statului. Chiar în această vară, mai multe localități vor implementa proiecte ce vor schimba în bine viața oamenilor, fiind vorba de pași concreți pe care îi fac autoritățile pentru modernizarea comunităților după standarde europene.

„În Satul European, oamenii trăiesc bine. Ei au apă la robinet, sistem de canalizare și de gestionare a deșeurilor, au drumuri drepte și lumină pe stradă. Ei trimit copii la grădiniță

sau școală, au acces la servicii medicale de calitate, au grijă de mediu și pot găsi un loc de muncă sau dezvolta o afacere în localitatea sau regiunea lor. O Moldova europeană înseamnă o țară cu sate și orașe europene, unde lucrurile funcționează, iar oamenii trăiesc în bunăstare și pace”, mai precizează șefa statului în adresarea sa.

„O țară pentru oameni înseamnă condiții bune de trai și locuri de muncă în fiecare localitate, în fiecare sat și oraș. Dezvoltarea locală stă la baza prosperității Republicii Moldova – cu acest angajament am mers în campania electorală. Astăzi lansăm Programul național de dezvoltare locală „Satul European”, prin care vom sprijini proiectele de infrastructură pentru localități”, a declarat Maia Sandu.

Delegația Comisiei administrație publică a Parlamentului Republicii Moldova, în componența președintei comisiei Larisa Voloh, vicepreședintelui Petru Frunze – copreședinte al Comisiei comune pentru integrare europeană (CCIE) dintre Parlamentul Republicii Moldova și Parlamentul României, precum și membrilor Comisiei administrație publică Efimia Bandalac, Vitalie Jacot, Artemie Cătănoi, a efectuat, pe 18 martie curent, o vizită de lucru la București. Vizita a avut loc la invitația președintei Comisiei pentru administrație publică și amenajarea teritoriului din Camera Deputaților din România, Simona Bucura-Oprescu. În cadrul întrevederii au fost discutate probleme ce țin de cooperarea în domeniul administrației publice și schimbul de bune practici.

Președinta Comisiei administrație publică, Larisa Voloh, a exprimat grațitudine statului român pentru suportul constant

Vizită de lucru la București a Comisiei administrație publică a Parlamentului Republicii Moldova

pe care îl acordă Republicii Moldova de-a lungul timpului, în special, pentru sprijinul oferit în gestionarea crizei pandemice și a fluxului masiv de refugiați

Publice și Administrației, cu Gheorghe-Florin Cărciu, secretar de stat în cadrul Departamentului pentru Românii de Pretutindeni, și cu Iulian Fota, secretar de

stabilității social-economice, funcționalității sistemelor de sănătate etc.

Deputații din cele două state au discutat, de asemenea, despre cooperarea

din Ucraina. De asemenea, a fost apreciată asistența substanțială în procesul de implementare a obiectivelor de integrare europeană a Republicii Moldova și a agendei interne de reforme în domeniul administrației publice.

Deputații din Republica Moldova au avut întrevederi cu Vlad Ștefan Niculae, secretar de stat la Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor

stat pentru afaceri strategice la Ministerul Afacerilor Externe al Guvernului de la București.

Printre cele mai importante subiecte abordate au fost cele privind situația de securitate în regiune în contextul agresiunii împotriva Ucrainei și a cetățenilor săi, susținerea reciprocă, inclusiv pentru gestionarea fluxurilor de refugiați, menținerea

moldo-română în domeniile energetic, vamal, colaborarea transfrontalieră etc și au convenit de a întreține relații permanente de comunicare pentru realizarea obiectivelor de cooperare moldo-române.

**Direcția generală
comunicare și relații
publice a Parlamentului
Republicii Moldova**

Guvernul a aprobat Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare alocate în Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală

Proiectul de act normativ a fost elaborat luându-se în considerare modificările realizate în cadrul normativ de reglementare în domeniul dezvoltării regionale și a adoptării Legii privind Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală, nr. 27/2022, asigurând astfel încorporarea aspectelor de finanțare a proiectelor infrastructurale de importanță locală într-un cadru legislativ și decizional unic. Prin urmare, prevederile Legii stabilesc necesitatea aprobării prin act normativ a reglementărilor de gestionare a mijloacelor alocate în Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală.

De asemenea, prezentul proiect de act normativ va pune în aplicare alte două norme ale Legii privind Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală, care stabilesc necesitatea aprobării prin act normativ a prevederilor mecanismelor de selectare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și a proiectelor de dezvoltare locală. Astfel, pentru a nu crea un cadru normativ dispersat și luând în considerație legătura strânsă a proceselor de selectare și aprobare a proiectelor cu procedura de finanțare a acestora, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale a decis de a aproba cele trei documente în cadrul unui singur act normativ. Acest fapt va facilita procesul de identificare și examinare a informației aferente procedurilor necesare pentru gestionarea mijloacelor alocate în Fond.

După cum a fost menționat la compartimentul doi al prezentei Note informative, proiectul

include trei regulamente de bază:

a. Regulamentul privind gestionarea mijloacelor financiare alocate în Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală – stabilește în conformitate cu prevederile legale domeniile de intervenție, măsurile eligibile pentru finanțare și tipurile de proiecte. În Regulament sunt prezentate principiile de finanțare, definițiile noțiunilor utilizate, rolul autorităților implicate în gestionarea resurselor alocate în Fond, modul de aprobare a resurselor în Fond, mecanismele de distribuire a acestora și aprobarea spre finanțare a proiectelor, termenii de timp pentru fiecare acțiune, astfel încât beneficiarii să cunoască clar regulile de joc, condițiile de desfășurare a achizițiilor publice și evidența și controlul utilizării resurselor financiare.

b. Regulamentul privind organizarea concursurilor pentru identificarea, evaluarea și aprobarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională propuse spre finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală – reglementează termenii de implementare a proiectelor și costurile minime, inclusiv seturile de indicatori ce urmează a fi incluși în cererile de finanțare, astfel încât să fie format un cadru unic de monitorizare și raportare a impactului proiectelor implementate. Suplimentar, Regulamentul stabilește tipurile de apeluri ce pot fi lansate, eligibilitatea aplicanților, a costurilor și condițiilor specifice de finanțare. Un element aparte inclus în prevederile Regulamentului ține de

reglementarea impactului regional, astfel încât să fie evitate întrebări și discuții privitor la gradul de regionalizare a unor acțiuni. De asemenea, Regulamentul include etapele de desfășurare a concursului de selectare a proiectelor și termenii acordați pentru fiecare etapă, sunt stabilite condițiile de depunere a notelor conceptuale și a cererilor de finanțare, precum și documentele ce trebuie anexate la dosar.

c. Regulamentul privind organizarea concursurilor pentru identificarea, evaluarea și aprobarea proiectelor în domeniul dezvoltării locale, propuse spre finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală – reglementează termenii de implementare a proiectelor și costurile minime, inclusiv seturile de indicatori ce urmează a fi incluși în cererile de finanțare, astfel încât să fie format un cadru unic de monitorizare și raportare a impactului proiectelor implementate. Suplimentar, Regulamentul stabilește tipurile de apeluri ce pot fi lansate, eligibilitatea aplicanților,

a costurilor și condițiilor specifice de finanțare. Un element aparte inclus în prevederile Regulamentului ține de reglementarea impactului regional, astfel încât să fie evitate întrebări și discuții privitor la gradul de regionalizare a unor acțiuni. De asemenea, Regulamentul include etapele de desfășurare a concursului de selectare a proiectelor și termenii acordați pentru fiecare etapă, sunt stabilite condițiile de depunere a notelor conceptuale și a cererilor de finanțare, precum și documentele ce trebuie anexate la dosar.

Proiectul este elaborat în temeiul legislației în vigoare în domeniul dezvoltării regionale, în special, a Legii privind Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală. Odată cu aprobarea noilor reglementări de gestionare a mijloacelor alocate în Fond, se va abroga Anexa 4 „Regulamentul de formare și utilizare a mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională” a Hotărârii Guvernului nr. 127/2008 privind măsurile de implementare a Legii nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, care reglementa anterior aspectele generale de finanțare pentru proiectele de dezvoltare regională.

În procesul de elaborare a proiectului de act normativ au fost respectate regulile procedurale aplicabile pentru asigurarea transparenței decizionale, prevăzute de Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului.

Proiectul hotărârii de Guvern și Nota informativă sunt disponibile publicului pe pagina web oficială a Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, rubrica Transparența decizională/Proiecte de documente și pe pagina web www.particip.gov.md.

Prezentul proiect de act normativ a fost elaborat de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.

Lilia DABIJA,
Secretar general al
Ministerului Infrastructurii
și Dezvoltării Regionale

Pe 2 martie 2022, a avut loc întrevederea ministrului Educației și Cercetării Anatolie Topală cu reprezentanta permanentă a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD Moldova) Dima Al-Khatib. La sedință online au mai participat Andrea Cuzyova, reprezentanta permanentă adjunctă, Andrei Darie, specialist Programe și Dumitru Vasilescu, specialist Politici.

În debutul ședinței ministrul Anatolie Topală a adus mulțumiri PNUD Moldova pentru tot sprijinul acordat ministerului pe dimensiunile de interes major pentru sistemul de învățământ din țară, în special pentru promovarea educației STEM și a culturii digitale în școli, formarea cadrelor didactice pentru utilizarea tehnologiilor informaționale moderne în educație, elaborarea metodologiilor pentru

Întrevederea ministrului Anatolie Topală cu reprezentanții PNUD Moldova

îmbunătățirea procesului de instruire și a resurselor digitale de învățare/pre-dare și, nu în ultimul rând, pentru contribuția PNUD Moldova, de comun cu alți parteneri de dezvoltare, la pilotarea mecanismului de validare a competențelor profesionale ale învățării obținute în medii informale și non-formale.

În context, Dima Al-Khatib, reprezentanta permanentă a PNUD Moldova

a informat că va susține în continuare procesul de digitalizare a sistemului educațional din Republica Moldova prin realizarea unor proiecte similare celor Tekwill in Every School sau Îmbunătățirea calității educației prin transformarea digitală și îmbunătățirea facilităților educaționale, proiect pilot realizat în UTA Găgăuzia. De asemenea, a menționat că va oferi consultanță și

sprijin în modernizarea infrastructurii sociale, inclusiv a sistemelor de sanitație, dar și în împărtășirea unor istorii de succes din regiune privind digitalizarea sistemului educațional național.

În cadrul întrevederii a mai fost discutat subiectul privind contribuția și conlucrarea dintre MEC și PNUD Moldova în vederea stabilirii activităților comune pentru a fi incluse în aplicația Ministerului Educației și Cercetării către Fondul de multiplicare al Parteneriatului Global pentru Educație. În acest context s-a convenit de a se organiza ședințe adiționale la nivel de experți, pentru a stabili activitățile de perspectivă.

Acord privind recunoașterea reciprocă a actelor de studii

Ministrul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Anatolie Topală, și Secretarul de Stat pentru Afaceri Externe și Cooperare Internațională al Republicii Italiene, Benedetto Della Vedova, au semnat recent, Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Italiene privind recunoașterea reciprocă a actelor de studii. Evenimentul a avut loc în incinta Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.

Prin semnarea acestui tratat internațional va fi facilitată procedura de recunoaștere reciprocă a actelor de studii din învățământul superior, eliberate în ambele țări, fapt ce va asigura vizibilitatea sistemului național educațional pe arena internațională și va înlesni accesul la studii în instituțiile de învățământ superior din aceste țări.

Acordul semnat va asigura recunoașterea și echivalarea actelor de studii,

obținute în învățământul superior, începând cu nivelul 6 al clasificării UNESCO-ISCED 2011 (Licență) și continuând cu ciclul II Masterat. Documentul reglementează recunoașterea reciprocă a perioadelor și a actelor de studii, în scopuri unice de acces și de continuare a studiilor în instituțiile de învățământ superior ale celor două țări.

Procesul de recunoaștere va fi facilitat și prin faptul că ambele țări sunt parte a Spațiului European al Învățământului superi-

or (Procesul de la Bologna) și sunt semnatare ale Convenției de la Lisabona cu privire la recunoașterea calificărilor obținute în învățământul superior în statele din regiunea Europei.

„Ministerul Educației și Cercetării salută semnarea unor astfel de acorduri, dat fiind faptul că acestea extind orizonturile cooperării academice și științifice. Recunoașterea reciprocă a actelor de studii cu diverse state ale lumii stimulează calitatea instruirii, motivând instituțiile de

învățământ superior să participe la procesul de internaționalizare și ajustarea programelor de studii la standardele europene”, a menționat ministrul Anatolie Topală.

Semnarea acordului este de o importanță majoră pentru cetățenii Republicii Moldova, deoarece Republica Italiană este una dintre principalele țări de destinație a diasporei moldovenești.

**Serviciul de presă
al MEC**

Tudor TUTUNARU, vicepreședintele raionului Sângerei: „Studierea științelor administrative ar trebui să fie obligatorii pentru ocuparea unor posturi-chee la conducerea APL de diferite niveluri”

Originar din Sângerei, dl Tudor Tutunaru a pornit pe calea vieții având predilecție pentru muzică. Chiar de la vârsta fragedă, de 13 ani, a făcut studiile la Școala specială de muzică Eugen Coca (actualmente, Liceul de muzică C. Porumbescu). După serviciul militar, a continuat studii avansate în domeniul la Academia de Muzică, Teatrul și Arte Plastice. Paralel, a activat la Palatul Național de Creație al Copiilor și Adolescenților (actual ARTICO) din Chișinău în calitate de profesor și administrator al ansamblului „Speranța”. Revenit la baștină, s-a preocupat de promovarea muzicii ca liber profesionist și prin voluntariat.

Făcând o pauză la cele relatate, dl Tudor Tutunaru continuă de la sine: „Anul 2015 a deschis o nouă etapă în cariera mea profesională, fiind ales în calitate de consilier în Consiliul orașenesc Sângerei. Văzând problemele cu care se confruntă orașul și autoritatea publică locală, cetățenii, acestea fiind un domeniu nou pentru mine, am simțit necesitatea de a face studii de specialitate la Academia de Administrare Publică”.

- Cum vă amintiți anii de studii de masterat de la Academie, despre profesori, colegi, ce au însemnat ele pentru D-voastră?

- Am fost înmatriculat la AAP, programa de studii Administrare publică, în 2015 și în 2018 am absolvit Academia cu titlul de master în Științe politice. Acești ani au fost o perioadă interesantă și nouă pentru mine. Cu colegii, care erau majoritatea mai tineri, am avut o colaborare bună și învățam unii de la alții, discutam problemele actuale ale APL, căci majoritatea erau angajați în APC, APL de nivelul I și II. Am făcut teza de master cu titlul „Rolul asistenței externe în consolidarea capacității administrației publice locale”, conducător științific fiind dna doctor, conferențiar universitar T. Șaptefrăți, căreia îi mulțumesc cu deosebită recunoștință pentru susținere și pentru orele de studii predate. La fel, le mulțumesc profesorilor dl. T. Deliu, dnei A. Popovici, dl. A. Groza, I. Dulschi, M. Șleahțișchi dar celorlalți profesori, la orele cărora am învățat cum trebuie să fie un demnitar sau funcționar corect și profesionist. Am hotărât să aplic aceste cunoștințe, să aduc un aport pozitiv în folosul cetățenilor atât din raion cât și din țară și în noiembrie 2019 am fost ales în funcția de vicepreședinte al raionului Sângerei. Acum, fiind în această funcție, pot să afirm, că studiile în domeniul Administrației Publice ar trebui să fie obligatorii pentru ocuparea unor posturi chee la conducerea APL de diferite niveluri.

- În ce măsură studiile de la Academie vă ajută la îndeplinirea obligațiilor de serviciu, cum conlucrați cu subalternii, cu instituțiile din raion?

- După studiile de masterat de la Academie am simțit o

nouă calitate a obligațiilor de serviciu și cele învățate le aplic continuu în serviciu. Am fost mereu punctual și dacă am început un lucru, obligatoriu îl duc până la capăt, ceea ce solicit și de la colegi. Fiind în funcția de vicepreședinte al raionului, coordonez activitatea a trei domenii precum: Educația, Asistența Socială și Medicina.

Ziua de lucru de obicei începe cu studiarea poștei primite, audiența cetățenilor pe diferite probleme, planificarea agendei. Chiar dacă nu este zi de audiență oricum zilnic primesc cetățeni cu diferite probleme din domeniile gestionate. Apoi încep executarea celor planificate în agendă, precum ar fi lucrul cu documentele, fie prin telefon sau vizitarea instituțiilor din subordine când apare vreo problemă. În perioada din noiembrie 2019, de când am fost ales în funcția de vicepreședinte al raionului Sângerei care, practic, din martie 2020 am intrat în perioada Covid-ului, am fost în luptă cu această pandemie. Fiind Președintele Comisiei Raionale Extraordinare de Sănătate Publică, zi de zi monitorizăm și ne implicăm împreună cu șefii și angajații direcțiilor subordonate pentru a face față problemelor. Chiar dacă erau restricții, am vizitat sute de cetățeni din localitățile raionului la domiciliu prioritar bătrâni și familii social vulnerabile. Din experiența proprie, pot afirma: trebuie urgent de elaborat programe de stat concrete în domeniul Asistenței sociale. De altfel, bătrânii noștri care au muncit pentru acest stat, se vor stinge în sărăcie, întuneric și frig. Casele, centrele pentru bătrâni sunt soluția ce mai bună, fiindcă știm cu toții, că cei tineri sunt plecați peste hotare pentru că nu au aici surse de existență, iar de bătrâni nu mai are cine să aibă grijă.

În ansamblu, noi ne-am axat pe problemele actuale de infrastructură și susținere a instituțiilor, unde Consiliul raional este fondator, și am continuat să facem, prin proiecte, condiții bune pentru locuitorii raionului, fiind alocate finanțe precum ar fi drumurile, modernizarea, dotarea cu echipament și reparația instituțiilor de învățământ și medicale. Unul din proiecte este „Programul local de screening auditiv schimbă spre bine viața copiilor cu deficiențe de auz”, în parteneriat cu A.O. Asociația de Suport Familial de Recuperare Timpurie a Copiilor cu Deficiențe de Auz și Văz. În urma acestei colaborări Spitalul raional și Secția consultativă vor fi dotate cu aparate moderne de depistare a deficienței de auz a copiilor.

- Având licența de muzician, cum înbinați această primă profesie cu actuala activitate?

- Evident că muzica rămâne a fi muza și predilecția în timpul liber. Interpretiez la instrumente diverse melodii naționale, dintre cele mai noi, când vine inspirație mai compun schițe muzicale. Cu atât mi mult, că sunt susținut de soția Victoria și ea muzician, interpretează și profesorează la Școala de Arte „M. Dolgan”, de cei doi copii ai mei, și nu numai în domeniul muzicii, dar și în activitatea de bază din serviciul public. În acest sens, ași menționa că perfecționarea continuă este un deziderat pentru o carieră de succes și gândurile mă duc tot la Academia de Administrare Publică, la studii doctorale. Timpul va arăta.

Pentru conformitate – Ion AXENTI

O măsură de mare importanță pentru țara noastră constituie ratificarea de către Guvernul Republicii Moldova a Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru realizarea Proiectului „Eficiența energetică în Republica Moldova” în valoare totală de 75,5 milioane de euro”. Acordul prevede implementarea la nivel național a mai multor proiecte de reabilitare energetică a clădirilor publice, precum spitale, grădinițe, școli din gestiunea administrației publice centrale și locale. Astfel, banii vor fi alocați atât pentru măsuri de izolare termică a anvelopei clădirilor cât și pentru eficientizarea sistemelor ingineresti (de ex. modernizarea sistemelor de alimentare cu energie termică și electrică prin înlocuirea utilajelor/instalațiilor existente cu altele mai eficiente din punct de vedere energetic, modernizarea sistemelor de iluminat interior, modernizarea sistemelor de ventilare și climatizare, instalarea colectoarelor solare pentru prepararea apei calde menajere, in-

Dezvoltarea eficienței energetice constituie, actualmente, o sarcină de prim ordin în condițiile crizei energetice ce se face tot mai acută. Despre ultimele noutăți din acest domeniu ne relatează Alexandru CIUDIN, directorul Agenției Eficiență Energetică din subordinea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, absolvent al Academiei de Administrare Publică.

Acord de împrumut dintre Republica Moldova și BERD pentru realizarea Proiectului „Eficiența energetică în Republica Moldova”

stalarea panourilor solare pentru producerea energiei electrice, instalarea cazanelor bazate pe arderea biocombustibililor, etc.

Implementarea Proiectului se va face în două faze:

1. Faza I – cu accent pe instituțiile guvernamentale (spitale), cu un buget de aproximativ 45 milioane euro, cu acoperire egală din partea BERD și BEI;

2. Faza II – cu accent pe autoritățile administrației publice locale, cu un buget de cca. 30 milioane de euro.

Pe parcursul anului 2022 urmează să fie identificați și alți beneficiari finali ai proiectului, în special, cei care vor fi finanțați la faza II, iar lista finală a beneficiarilor va fi aprobată de Comitetul de coordonare a implementării Proiectului. Totodată, în timpul realizării proiectului,

țara noastră a contractat un alt împrumut în valoare de 30 milioane de euro din partea Băncii Europene de Investiții (BEI), un grant pentru asistență tehnică în valoare de 2,6 milioane de euro din partea Platformei de Investiții pentru Vecinătate a Comisiei Europene (NIP), un grant în valoare de 500 mii de euro din partea Fondului fiduciar de asistență tehnică pentru țările Parteneriatului Estic și urmează, pe parcursul anului 2022, să mai contacteze un grant pentru investiții capitale în valoare de 12,4 milioane de euro din partea NIP. Astfel, bugetul total al Proiectului constituie 75,5 milioane de euro, cu o durată de implementare de 4 ani (2022 – 2025).

Implicarea APL în procesul de implementare a

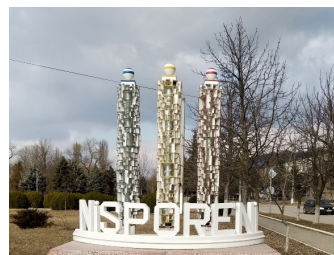
proiectului va începe odată cu identificarea clădirilor care urmează a fi reabilite energetice în cadrul etapei a doua a proiectului. La această etapă APL vor trebui să elaboreze și să depună în adresa Unității de Implementare a Proiectului tot pachetul necesar de documente, conform criteriilor de eligibilitate care urmează a fi elaborate, în acest sens.

Sistem modern de iluminat public instalat în orașul Nisporeni

Iluminarea stradală extinsă sclipitoare a devenit o realitate pentru orașul Nisporeni, așteptată demult de locuitorii urbei. Aici a avut loc recepția lucrărilor efectuate în cadrul proiectului „Implementarea măsurilor de eficiență energetică în cadrul Sistemului de iluminat din orașul Nisporeni”, realizat cu suportul Agenției pentru Eficiență Energetică. Proiectul a fost susținut în cadrul Apelului de Propuneri de Proiecte nr. 5, în domeniul eficienței energetice, adresat solicitanților de finanțare din sectorul public.

Valoarea totală a proiectului constituie peste 7,7

milioane de lei, bani care au fost folosiți pentru modernizarea/extinderea sistemului de iluminat public (SIP) din localitate.

În cadrul proiectului este implementată măsura de modernizare/extindere a sistemului de iluminat public cu utilizarea a 80 corpuri de iluminat de tip LED cu puterea de 102 W, 110 corpuri de iluminat de tip

LED cu puterea de 68 W, 1 corp de iluminat de tip LED cu puterea de 60 W, 69 corpuri de iluminat de tip LED cu puterea de 133 W și 77 corpuri de iluminat de tip LED cu puterea de 34 W, inclusiv echipamentul/utilajul necesar pentru crearea infrastructurii în vederea funcționării SIP.

Totodată, pe perioada implementării, beneficiarului i se asigură asistență tehnică ce include raportul de audit energetic, elaborarea devizului de cheltuieli, expertiza documentației de deviz, expertiza tehnică a clădirii și servicii de supraveghere tehnică.

Reamintim că, Agenția

pentru Eficiență Energetică are misiunea de a implementa politica de stat în domeniul eficienței energetice, performanței energetice a clădirilor, precum și a valorificării surselor de energie regenerabilă, inclusiv prin atragerea și gestionarea resurselor financiare în vederea finanțării proiectelor în domeniile respective într-un mod durabil din punct de vedere al mediului înconjurător și a schimbărilor climatice. În acest sens, Agenția își exercită atribuțiile în diverse domenii de activitate, precum eficiența energetică, valorificarea surselor de energie regenerabilă, finanțarea proiectelor în domeniile eficienței energetice și surselor de energie regenerabilă

În numărul precedent am relatat despre instituirea Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală prin reformarea celor 5 fonduri - Fondul Ecologic Național, Fondul Național pentru Dezvoltare Regională, Fondul Rutier, Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, Fondul de Eficiență Energetică – deoarece s-a constatat că tipologia proiectelor implementate de aceste fonduri este aproape similară. Această temă este abordată și în materialul ce urmează.

Programul Operațional Regional Nord 2022-2024, aprobat de Consiliul Regional pentru Dezvoltare Nord

Programul Operațional Regional (POR) Nord pentru anii 2022-2024 a fost aprobat la 28 februarie 2022, în cadrul primei ședințe ordinare a Consiliului Regional pentru Dezvoltare (CRD) Nord din acest an, organizată, în regim online, de Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Nord sub egida Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR). În cadrul ședinței, consilierilor regionali le-a fost prezentat raportul de progres privind implementarea Strategiei de Dezvoltare Regională Nord (2016-2020) în anul 2021 și planul de implementare POR Nord pentru anul curent.

În calitatea mea de directorul ADR Nord, am raportat că, în 2021, Agenția a înregistrat cea mai mare valorificare de fonduri în Regiunea de Dezvoltare Nord, pentru prima dată în cei 12 ani de activitate a sa. În total, ADR Nord a valorificat anul trecut 221,44 mln lei, pentru implementarea a nouă proiecte de infra-

lei au fost alocați din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR) și 159,3 mln lei – din sursele Uniunii Europene și din alte surse externe.

Membrilor CRD Nord li s-a adus la cunoștință recente noutăți din domeniul dezvoltării regionale. În acest context, șeful Direcției politici de dezvoltare regională a MIDR, Igor Malai, s-a referit la aprobarea pachetului de legi privind instituirea Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDR), care va deveni principala sursă de finanțare a proiectelor de

te, în 2021, de FNDR și de Uniunea Europeană pentru dezvoltarea nordului țării.

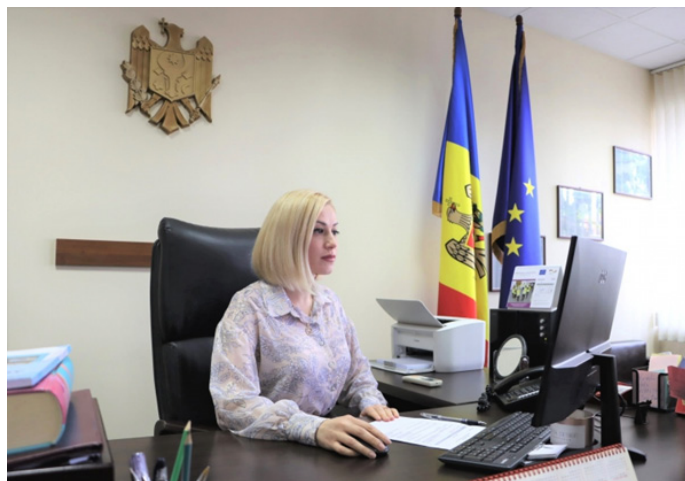
Specialista în planificare în cadrul ADR Nord, Mariana Cebotari, a trecut

moniului istoric și de revitalizare a zonelor urbane și un proiect de valorificare a infrastructurii de afaceri.

POR Nord 2022-2024 a fost elaborat de către specialiștii ADR Nord cu suportul grupului de lucru regional specializat, în componența căruia au fost incluși reprezentanți ai CRD Nord, ai administrațiilor publice locale, ai mediului academic, ai sectorului privat și ai societății civile din nordul țării. De asemenea, procesul a fost susținut de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ). Programul asigură corespondența dintre Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR) 2022-2028 și intervențiile programate la nivelul regiunii și își propune să contribuie la atingerea obiectivelor SNDR.

Voi reaminti aici, că CRD Nord de legislatura a IV-a a fost constituit în 2020, la Bălți, având misiunea elaborării, coordonării și monitorizării politicii de dezvoltare regională la nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord, în componența căreia intră municipiul Bălți și raioanele Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Florești, Glodeni, Ocnița, Râșcani, Sângerei și Soroca. CRD Nord are 48 de membri: cei 11 președinți de raioane, primarul municipiului Bălți și câte un reprezentant al asociațiilor de primari, societății civile și sectorului privat din fiecare raion și municipiu al regiunii.

Maria PRISACARI,
director ADR Nord,
doctorandă AAP

structură și a cinci proiecte soft în regiune. Din suma totală a investițiilor înregistrate anul trecut, 62,14 mln

dezvoltare regională și locală. Totodată, funcționarul MIDR a remarcat valorificarea-record a surselor aloca-

în revistă etapele de elaborare a POR Nord 2022-2024, precizând că acesta este documentul strategic de bază pentru ADR Nord și autoritățile publice locale din nordul țării în activitățile privind dezvoltarea regională. Noutatea acestui document strategic este faptul că se axează pe competitivitate și pe dimensiunea economică a dezvoltării regionale.

Prezentând planul de implementare POR Nord în anul 2022, șefa interimară a Secției planificare și cooperare regională a ADR Nord, Elena Boboc, a informat că Regiunea de Dezvoltare Nord va beneficia, în anul curent, de 104,8 mln lei pentru implementarea a 11 proiecte noi de dezvoltare regională, incluse în Documentul Unic de Program (DUP) pentru anii 2022-2024. Astfel, importante surse financiare urmează să fie valorificate pentru implementarea a cinci proiecte de aprovizionare cu apă și canalizare, cinci proiecte de valorificare a patri-

Sergiu Armașu: „Eficientizarea funcțiilor primăriilor va spori transparența proceselor și activităților aferente”

CORESPONDENTUL:
Stimate domnule primar Sergiu Armașu, cum a decurs procesul de implementare a acestui proiect în beneficiul cetățenilor?

Sergiu ARMAȘU: Centrul de Informare și Servicii pentru Cetățeni (CISC) a fost creat cu suportul USAID, SlovakAid și Programul Comunitatea Mea, implementat de IREX. În orașul Ialoveni el a fost lansat la finele lunii decembrie 2020. A urmat perioada de instruire a specialiștilor, proba tehnică și, din luna februarie 2021, serviciul a început să activeze din plin. Astfel, pe parcursul anului precedent la ghișeele Centrului au fost depuse 1186 de cereri de către persoane fizice și juridice. Dar numărul persoanelor care au beneficiat de informațiile necesare de la ghișee este cu mult mai mare, deoarece tot la ghișee activează și asistenții sociali, care lucrează cu cetățenii localității, consultă și primesc cereri pentru acordarea ajutorului social, indemnizațiile pentru perioada rece a anului, ajutoare sociale etc. Tot la CISC au fost informate și ghidate persoanele din localitățile raionului Ialoveni, care au venit în centrul raional și n-au înțeles unde anume trebuie să se adreseze cu problemele lor - Consiliul Raional, Centrul Multifuncțional, Direcția Asistență Socială, la CANS, sau la alte instituții.

COR.: Ce a însemnat digitalizarea prestării serviciilor publice pentru cetățeni, dar și pentru primăria Ialoveni pe parcursul acestor doi ani de la lansarea CISC?

S. A.: Timpul a demonstrat că CISC este foarte benefic, un serviciu util atât pentru cetățeni cât și pentru funcționarii din primărie, simplificând procedura

După cum v-am informat anterior, Programul Comunitatea Mea, un proiect USAID Moldova în domeniul bunei guvernări locale, a inaugurat, recent, Centre de Informare și Servicii pentru Cetățeni (CISC) în cadrul a 7 primării. Dar reamintim că, în anul 2020, un astfel de Centru a fost deschis în cadrul primăriei orașului Ialoveni. Am luat legătura cu primarul orașului Ialoveni, Sergiu ARMAȘU, ca să ne spună cum funcționează acest Centru și care sunt avantajele pentru populație.

de comunicare și consultare a cetățenilor. Acest serviciu oferă cetățenilor posibilitatea de a depune cereri de perfectare a certificatelor, adeverințelor, permiselor pentru diverse domenii, propuneri privind problemele de dezvoltare a infrastructurii etc, reducând timpul necesar pentru obținerea actelor solicitate. Fiind amplasat la primul etaj la intrarea în clădirea primăriei, cetățenii nu mai sunt nevoiți să caute biroul unui specialist anume, ei primesc informația necesară direct la ghișeu. Centrului, răspuns la întrebările sale, sunt consultați cum să depună o petiție, modelul căreia o pot primi la ghișeu, sunt ajutați să scrie cererea, copia căreia, fiind introdusă în programul electronic, o primesc pe loc. Dacă este necesar, se fac xerocopii la acte, astfel se creează o atmosferă prielnică pentru lucru. De asemenea, cetățenii sunt consultați în diverse probleme, chiar dacă nu țin de competența APL și sunt ghidați unde urmează să se adreseze.

Important este și faptul că în condițiile pandemice de răspândire COVID 19, sunt create condițiile pentru respectarea regulilor de protecție și distanța socială.

Cetățenii s-au acomodat destul de repede cu noul serviciu CISC și cu plăcere beneficiază de serviciile ghișeului. Deseori, venind la primărie, persoana spune că vrea să meargă la primar. Conversând cu el se constată că problema expusă ține de competența unui anumit specialist care, aflându-se la ghișeu, poate să-l informeze și să-l consulte pe loc. Este comod pentru toți, se economisește timpul și se simplifică procedura de prestare a serviciilor.

COR.: Credeți că o astfel de idee poate fi dezvoltată mai departe? Dacă da, cum anume?

S. A.: Da, ar fi bine ca serviciile publice oferite populației și mediului de afaceri să fie modernizate în continuare, eficientizarea funcțiilor primăriilor va spori transparența proceselor și activităților aferente, va facilita integrarea și lucrarea APL cu cetățenii, instituții și organizații publice și private. În acest scop, primăria orașului Ialoveni își propune să extindă și să digitalizeze serviciile prin procurarea unui dispozitiv care va facilita comunicarea între utilizator și instituții publice și private, prin servicii de acces direct, de-

venind soluția interactivă pentru comerț, publicitate, educație, divertisment ș.a. Acest dispozitiv urmează a fi instalat la intrare în primărie.

COR.: Ce domenii și proceduri din domeniul de administrare publică, după părerea dumneavoastră, ar mai putea fi simplificate după modelul Centrelor de Informare?

S. A.: Un segment important în activitatea APL este serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale. Acest serviciu este realizat prin programul „SIA Cadastru 2” (sistemul informațional automatizat) și „SCITL 2” (serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale). Acces la aceste două programe este activ și în cadrul CISC. Însă, mai sunt și cazuri când soluționarea problemei necesită consultarea registrelor conturilor personale la impozitele și taxele locale. În acest context, s-ar putea simplifica procedura de soluționare a problemelor apărute ce țin de bunurile imobiliare neevaluate (terenuri agricole) dacă acest program ar avea un sistem unic informațional cu serviciile cadastrale.

Eficientizarea APL este un proces benefic, care poate fi stimulat prin tehnologiile avansate, împărtășirea experiențelor funcționarilor locali, implicați în procesele de implementare a noilor proiecte de dezvoltare care, cu certitudine, aduc plusvaloare localităților pe care le conduc.

**Interviu realizat de
Ana BARDUC**

Actualmente, 30 de localități/grupuri de localități implementează, în perioada 2021-2023, proiecte destinate îmbunătățirii unui serviciu de gospodărie comună, cu suportul proiectului „MĂ IMPLIC”. Pe parcursul ultimelor opt luni, toate comunitățile au avut de realizat un plan de activități în complex, cu implicarea voluntară a cetățenilor. Astfel, în fiecare comunitate au fost formate Echipe de Inițiativă Comunitară, care contribuie activ la realiza-

Proiectul elvețian „MĂ IMPLIC” pentru o bună guvernare locală

Scopul proiectului de implicare civică în guvernarea locală al companiei elvețiene de consultanță – SKAT Consulting „MĂ IMPLIC” este de a crea condiții ca populația din mediul rural din Republica Moldova să aibă acces echitabil la servicii comunale de calitate. La nivel local, proiectul acordă sprijin autorităților publice locale (APL) pentru a organiza furnizarea serviciilor de gospodărie comună într-un mod participativ, eficient, incluziv și durabil. Detalii în relatarea ce urmează.

„Astăzi observăm că echipele sunt mai consolidate, se comunică mai eficient și activ cu cetățenii. Activitățile din comunitate sunt organizate foarte bine. Remarcabil este că,

neficia de finanțare (cel mult 65.000 CHF) din fondurile Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare SDC, dar și de servicii de consultanță și de consolidare a capacităților.

și, îndeosebi, că persoanele, mai puțin avantajate, au acces egal la aceste servicii.

Vom menționa aici și un alt aspect al suportului acordat în cadrul proiectului MĂ IMPLIC. Îmbunătățirea infrastructurii fizice este un aspect important căruia i se atrage o atenție deosebită, dar pentru îmbunătățirea prestării serviciilor comunale este necesară și asigurarea unui cadru de reglementare adecvat la nivel local, precum și organizarea corectă din punct de vedere juridic și instituțional a prestării serviciilor comunale. Urmare, a fost elaborat un nou ghid practic pentru autoritățile publice locale pentru a oferi suport în ceea ce privește elaborarea și adoptarea regulamentelor locale privind organizarea și funcționarea serviciilor publice de gospodărie comună. Obiectivul acestui document este de a oferi informația juridică într-un format accesibil, bine organizat și laconic. Documentul include recomandări, informații practice și modele de acte necesare pentru formalizarea/organizarea corectă din punct de vedere juridic a înființării și funcționării serviciilor publice de gospodărie comună.

Proiectul de implicare civică în guvernarea locală – MĂ IMPLIC este finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare SDC și implementat de Skat Consulting Ltd.

Viorica TOMESCU,
Serviciul de presă,
proiectul „MĂ IMPLIC”

rea scopurilor propuse: crearea consensului comunitar asupra inițiativei primăriei de a moderniza serviciul comun, elaborarea viziunii de îmbunătățire a serviciului, identificarea soluției, comunicarea cu cetățenii, desfășurarea campaniilor de sensibilizare și altele.

Una dintre cele mai importante etape a fost organizarea Atelierului de selectare a soluției de îmbunătățire a serviciului. În cadrul acestuia, locuitorii au avut de conceptualizat modelul serviciului comun din localitate, inclusiv cu suportul consultantului tehnic, delegat de proiectul „MĂ IMPLIC”. Majoritatea comunităților au realizat această activitate cu succes, ceea ce înseamnă că, în mare parte, comunitățile sunt pregătite pentru următoarea etapă - de elaborare a planului de îmbunătățire a serviciului comun. Planul va include obiectivele și acțiunile prioritare care vor contribui la crearea/dezvoltarea serviciului.

ședințele cu consultanții tehnici sunt pregătite minuțios, iar prezentările sunt realizate într-un limbaj accesibil, astfel, încât orice participant va înțelege mai bine avantajele/dezavantajele soluțiilor tehnice propuse. Drept urmare,

cetățenii iau decizii, bazându-se pe argumente și aspecte tehnice verificate”, menționează Tudor Golub, facilitator comunitar.

Reamintim, că urmare a Acordului semnat, primăriile-partenere vor be-

Proiectul „MĂ IMPLIC” va ajuta primăriile și furnizorii de servicii nu numai să îmbunătățească infrastructura, ci și să dezvolte pe termen lung abordări pentru a menține această infrastructură într-o formă bună și pentru a avea mo-

dele durabile de finanțare a prestării serviciilor. În activitatea noastră, ne asigurăm că, cetățenii locali, angajații APL-urilor, ONG-urile, agenții economici sunt implicați activ în modernizarea serviciilor publice în comunitate

Ion Cvasnei, primar de Orac/Leova: „Vrem ca oamenii să se bucure că trăiesc în satul natal”

Este un crez înăscut și un exemplu pentru consăteni această afirmare a primarului de Orac, Ion CVASNEI, de a fi devotați satului de baștină, de a se implica plener în dezvoltarea localității. După cum a dovedit în calitate sa de primar, fiind la al treilea mandat, despre care ne-a relatat în continuare, referindu-se la mai multe aspecte din activitatea primăriei, dar și expunându-și anumite opinii referitor la autonomia locală.

- În acest frumos colț al Moldovei m-am născut și mi-am trăit frumoșii ani ai copilăriei. Aruncând o privire asupra timpurilor trecute, cred că suntem cu toții în drept să ne mândrim cu satul în care am avut șansa de a vedea lumina zilei și marele miracol al vieții. Fac această paralelă, fiindcă le consider la fel de importante în viața fiecărui om, fiecărui copil - o casă și un sat - or, anume aici e începutul începuturilor. Știam una: o casă cât de mică are nevoie de un gospodar, dar mite un sat.

Cunoscând mai îndeaproape toate problemele cu care se confruntă localitatea mea de baștină, am decis să-mi înaintez candidatura la funcția de primar al localității, în așa mod, să am mai multe căi și posibilități de a soluționa măcar unele probleme mai stringente. Atfel, în 2011 am câștigat primul mandat de primar. Și la o depărtare de 10 ani de conducere a unei localități nu toate par așa de simple - ne-a fost și ușor, și greu. Dar călăuză mi-au fost cuvintele, pe care le-am memorizat de la Academia de Administrare Publică: „Un conducător trebuie să țină seama de trei lucruri: mai întâi - că el conduce oameni, al doilea - că el conduce după legi, și al treilea - că nu conduce întotdeauna”.

Îmi place mult lucrul

complicat de primar. Suport și sprigin în activitatea mea este echipa de la primărie. Suntem un colectiv deja încheiat, care se ambiționează de a menține în bună ordine satul de baștină, de a asigura oamenilor bucuria de a trăi în satul Orac. Am muncit mult cu tot colectivul pentru obținerea acelor succese pe care le avem astăzi.

Când am devenit primar, în anul 2011, primul obiectiv a fost dezvoltarea infrastructurii. Astfel, în perioada 2011-2021, ne-am concentrat eforturile la următoarele:

- reparația drumurilor locale;
- extinderea și modernizarea rețelei de iluminat public;
- reconstrucția capitală a terenului sportiv;
- amenajarea și menținerea în stare de funcționalitate a gunoiștii;
- plantarea unui scuar în centrul satului.

Din cele propuse încă în

perioada primului mandat am reușit să realizăm mai multe lucruri bune, îmbunătățind, astfel, calitatea vieții locuitorilor. Pe parcurs, am reușit să restabilim iluminarea stradală pe tot teritoriul satului - 27 de străzi. A fost reparată capital casa de cultură, care se afla în stare deplorabilă, am amenajat stadionul, am reparat 3,5 km din drumurile principale din localitate. Totodată, am pregătit proiectul pentru construcția drumului de acces ce leagă localitatea cu traseul R-34, fapt ce va facilita accesul la traseul național atât al băștinașilor, cât și al locuitorilor din satele vecine.

Între timp, am realizat un schimb de experiență și conlucrare cu primarii altor localități, în special, parte-

de aprovizionare cu apă, la care vor fi conectați noi beneficiari.

În continuarea relatării mele - unele opinii vizavi de reformele în sistemul administrativ. Personal, sunt convins că administrația publică locală trebuie să fie mai aproape de cetățeni. Or, micșorând numărul de primării, vom avea un efect invers: populația, fiind astăzi, în mare parte, în etate, se vor crea impedimente acesteia de a beneficia de serviciile APL. Consolidarea primăriilor va fi benefică doar atunci când toate structurile, infrastructura vor fi dezvoltate la un nivel înalt, ceea ce acum lasă de dorit. Pe când, concentrând primăriile doar în unele localități, se va dezvolta inegalitatea între localități: satele cu populație mai mare vor beneficia de surse financiare mai mari, iar satele mici vor rămâne în umbră.

Pe viitor îmi văd satul ca o localitate dezvoltată în care să se întoarcă toți cetățenii care au plecat în căutarea unui trai mai bun. Dar pentru aceasta trebuie să muncim în continuare, să asigurăm buna funcționare a gimnaziului, a grădiniței, să avem drumuri bune, fiecare casă să aibă apă potabilă și canalizare centralizată. Și principalul, trebuie de soluționat problema cu locurile de muncă pentru locuitorii satului. Vom insista la atragerea investițiilor în domeniile adecvate afacerilor din localitate, încurajând micii producători (apicultori, viticultori, GT, Intreprinderi Individuale) să-și extindă afacerile pentru ca ei să poată crea locuri de muncă pentru cetățeni, să devină profitabile. Și atunci, suntem siguri, localitatea noastră va deveni și mai frumoasă, și mai prosperă.

Ilie FRUNZĂ

Servicii publice accesibile pentru persoanele în etate și cu dizabilități din raionul Ungheni

Aceste servicii au devenit mai accesibile odată cu înființarea, în 2008, a Asociației Obștești „Alternative sociale”, înregistrată de Consiliul raional Ungheni. Fondatorii asociației și-au pus ca scop îmbunătățirea calității vieții persoanelor aflate în dificultate și atingerea unui grad sporit de incluziune socială a acestora. Direcțiile strategice ale organizației includ sensibilizarea eforturilor publice raionale, ale oamenilor de bună credință pentru susținerea persoanelor și familiilor aflate în dificultate, reintegrarea socială a acestor persoane spre restabilirea și îmbunătățirea relațiilor în societate, organizarea diverselor acțiuni, seminare, sărbători de binefacere, în scopul ajutorării familiilor și persoanelor aflate în dificultate, atragerea sponsorilor la participarea în acțiunile de binefacere. Pe parcursul acestor ani au fost implementate, în parteneriat cu autoritățile publice locale, cu parteneri interni și externi, asemenea proiecte, precum „O nouă șansă în educație în România și Republica Moldova”, „Dezvoltă tânărul din tine”, „Societatea Civilă Împotriva Violenței Domestice”, „Ajută-mă azi”, „Împreună pentru bunăstarea copilului” „Autoritatea tutelară locală pentru o protecție mai bună a copiilor” etc.

O nouă inițiativă a Asociației obștești „Alternative Sociale” privind îmbunătățirea calității vieții persoanelor în etate și cu dizabilități din raionul Ungheni se referă la proiectul ARIPI - Servicii Accesibile, Rezonabile, Inteligibile, Prietenoase și Incluzive, care prevede facilitarea accesului la serviciile publice primare și de specialitate.

Proiectul ARIPI este implementat în parteneriat cu Direcția generală asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Ungheni în perioada, decembrie 2021- iulie 2022, și constituie circa 20.000 de euro.

În cadrul unui atelier de lucru, desfășurat în incinta Consiliului raional Ungheni, au fost discu-

pra activităților de bază ale proiectului care prevăd:

- procurarea a 6 pante de acces pentru persoanele în fotoliu rulant și persoane cu capacități reduse de mișcare și instalarea lor la intrarea în primăriile Sînești, Boghenii Noi, Cornova, Năpădeni, Măgurele, Condrătești;

- procurarea și instalarea a 7 leduri informative în sala de așteptare a primăriilor: Sînești, Boghenii Noi, Cornova, Năpădeni, Măgurele, Condrătești, Hîrcești;

- organizarea a 7 mese rotunde cu participarea funcționarilor publici, consilierilor locali din primăriile zonei Cula, a societății civile și cetățenilor referitor la drepturile păturilor social-vulnerabile, nevoile și oportunități de creare a serviciilor sociale locale;

- îmbunătățirea galeriei de acces în sediul Direcției generale asistență socială și protecție a familiei Ungheni, în contextul pandemiei (instalarea unui panou informativ digital/led în sala de așteptare, achiziția

și instalarea unui sistem interfonic pentru facilitarea comunicării);

- organizarea unui atelier cu principalii actori raionali/prestatori de servicii publice: Direcția generală asistență socială și protecția a familiei, Agenția Servicii Publice, Casa teritorială de asigurări sociale, Compania națională de asigurări medicale, Centrele de sănătate, Agenția pentru ocuparea forței de muncă, Inspectoratul de poliție.

Întru realizarea acestor sarcini am contractat facilitatori pentru mesele rotunde din primării și avem materiale pentru campania de mediatizare.

Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană, în cadrul Programului „EU-4Moldova: regiuni-cheie” (2019-2024), care susține dezvoltarea social-economică inteligentă, incluzivă și durabilă în regiunile Cahul și Ungheni, pentru a asigura cetățenilor o calitate mai bună a vieții. Programul susține cele 2 regiuni prin: eficientizarea guvernării – îmbunătățirea calității serviciilor și infrastructurii necesare; stimularea sectorului privat – sporirea investițiilor, îmbunătățirea economiei locale și crearea locurilor de muncă; încurajarea democrației participative – implicarea cetățenilor în procesele de guvernare democratică și consolidarea capacității acestora de a-și revendica drepturile. Programul are un buget total de 23 milioane de euro, fiind implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF).

Viorica SĂU,
coordonator de proiect
în cadrul AO
„Alternative Sociale”,
absolventă AAP

Grupul-țintă de beneficiari constituie persoanele vârstnice și cu dizabilități din raionul Ungheni, zona Cula, din localitățile Hîrcești, Boghenii Noi, Cornova, Năpădeni, Măgurele, Condrătești, Sănești.

tate chestiunile cu privire la oportunitățile de mediatizare a informației despre serviciile publice, drepturi și facilități pentru persoanele în etate și cu dizabilități.

Astfel, s-a convenit asu-

Așezarea din epoca romană târzie de la Sobari

Având misiunea de implementare a politicii statului în domeniul protejării și valorificării patrimoniului arheologic, organizarea și exercitarea, în limitele competențelor atribuite, a controlului și supravegherii în numele statului a respectării legislației în domeniul protejării patrimoniului arheologic, Agenția Națională Arheologică, din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, întreprinde măsuri de protejare și investigare a patrimoniului arheologic prin metode nedistructive și interdisciplinare. Unul dintre aceste obiective este situl arheologic de la Sobari, raionul Soroca.

Dintre cele circa o mie de situri arheologice din epoca romană târzie descoperite pe teritoriul Republicii Moldova, fără îndoială, se evidențiază așezarea de la Sobari (com. Cremenciug, r-nul Soroca). Descoperită în anul 1950 de G.B. Fedorov, așezarea la care ne referim este situată la circa 2 km spre vest de sat, în punctul denumit de localnici Cetățuie, ocupând o suprafață de peste 25 ha. Acest mare și foarte important sit arheologic a fost cercetat prin săpături în anii 1962-1971 de E. A. Rikman, în 1991-1994 de I. Niculiță și în anii 2013-2014 de S. Matveev, iar în anul 2009 a fost investigat prin prospecțiuni geofizice, coordonate de Al. Popa. Drept rezultat al săpăturilor arheologice, care au cuprins o suprafață de peste 1200 m.p., au fost descoperite o incintă fortificată de piatră, o construcție de

piatră și cărămidă, șapte locuințe de suprafață din lut și lemn, un cuptor de ars ceramica, diferite alte complexe și un bogat inventar arheologic, ce cuprinde, printre altele, două monede romane de argint, un brăzdar de plug, o sulită, un topor și alte obiecte de fier, rășnițe de piatră și o cantitate mare de ceramică, inclusiv amfore romane de import.

Marea majoritate a complexelor și a materialelor arheologice descoperite la Sobari sunt caracteristice pentru așa-numita cultură Sântana de Mureș-

Cerneahov din sec. III-IV d. Hr., a cărei formare și dezvoltare este pusă pe seama triburilor vechi-germanice ale goților, ce au stăpânit în această perioadă regiunile de la nordul Mării Negre și a Dunării Inferioare. Dintre complexe tipice pentru cultura Sântana de Mureș-Cerneahov remarcăm o locuință de suprafață de mari dimensiuni (10x16 m), prevăzută cu două încăperi și trei vetre din piatră, lipite cu lut. De asemenea, menționăm un cuptor de olărie cu reverberație de mici dimensiuni, descoperit, surprinzător, într-o zonă intens locuită, dar nu la o margine a așezării.

Unele structuri și vestigii arheologice scoase la lumină la Sobari constituie însă descoperiri excepționale sau chiar unice pentru

întreg arealul culturii Sântana de Mureș-Cerneahov. Avem în vedere incinta de piatră și edificiul de piatră și cărămidă, ambele descoperite în marginea de nord a așezării antice. Incinta de piatră reprezintă probabil o fortificație, edificarea căreia nu a putut fi finalizată. Edificiul era prevăzut pe întreg perimetrul cu coloane de lemn pe baze din piatră și avea acoperiș din țigle ceramice și geamuri din sticlă. O construcție de piatră asemănătoare, de formă pătrată și lipsită de peristil, a fost semnalată în așezarea sincronă de la Komariv din nordul spațiului pruto-nistean.

Ambele structuri de piatră de la Sobari, ca și complexe amintite de la Komariv, au fost datate de specialiști în a doua jumătate a sec. IV d. Hr., fiind puse în legătură cu prezența în această zonă extra-fines provinciam, aflată la peste 300 km distanță de granița Imperiului Roman, a meșterilor veniți din lumea romană.

dr. Vlad VORNIC,
dr. Sergiu MATVEEV,
Agencia Națională
Arheologică

Abonarea 2022

Continuă abonarea pentru anul 2022 la revista științifico-metodică trimestrială „**ADMINISTRAREA PUBLICĂ**” și la ziarul „**FUNCȚIONARUL PUBLIC**,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „**Administrarea Publică**” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

6 luni - 84 lei; 12 luni - 168 lei.

Indice poștal: 76957

Ziarul „**Funcționarul Public**” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

6 luni - 78 lei; 12 luni - 156 lei.

Indice poștal: 67919

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Sergiu VLADICA - șef Direcție

Ion AXENTI - specialist principal

Ana BARDUC - specialist principal

Marina PASTUH - inginer-programator

ADRESA NOASTRĂ:

MD 2070

mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Tiraj: 320 ex.

Bun de tipar 28.03.2022

CONTACTE:

E-mail: aap.editura@yahoo.com

Tel: 0- 22- 28-40-78

Tipografia CEP USM

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică